

Göteborgs
Stad

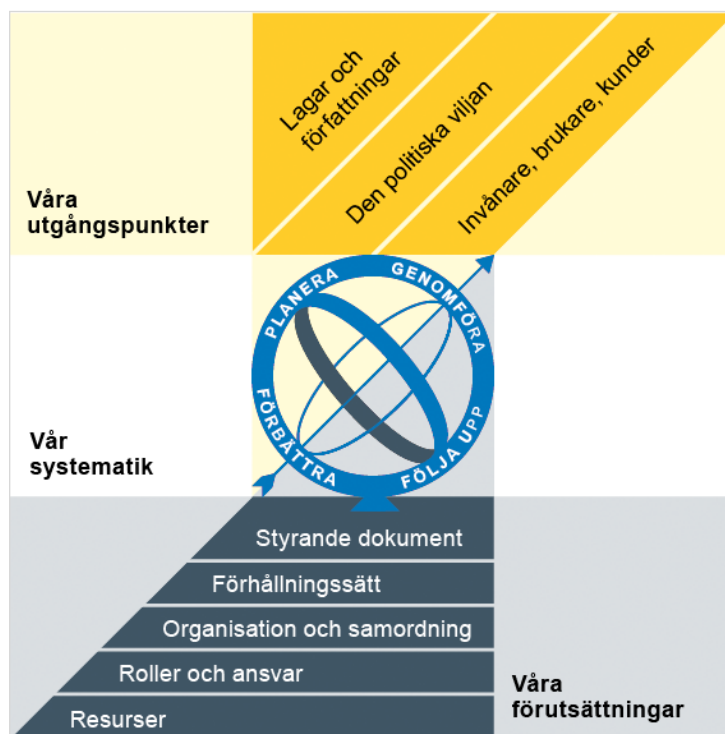
Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024

Planerande styrande dokument

[
Vision
Program
► Plan
]

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

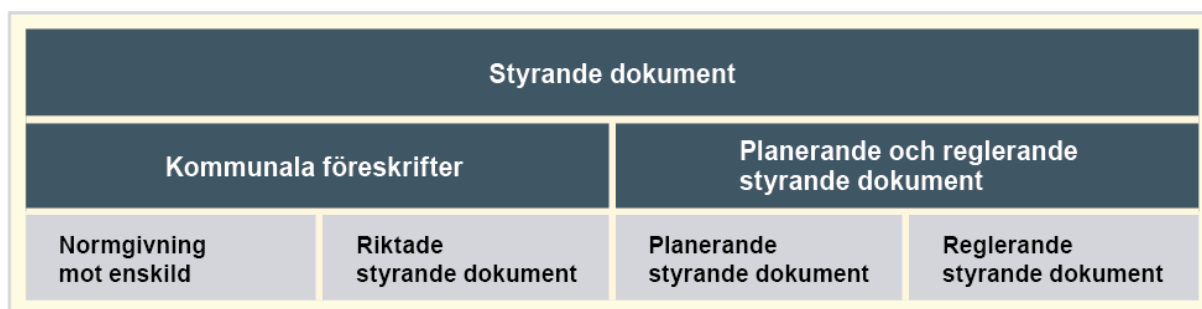

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Alla nämnder och styrelser	Diarienummer: 1109/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2022 till och med 2024	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning
Bilagor: 1. Barnrättsplanens koppling till styrande dokument 2. Förslag till uppföljningsmodell 3. Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan.....	4
Vem omfattas av planen.....	4
Giltighetstid.....	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Implementering av denna plan	5
Stödjande dokument.....	5
Uppföljning av denna plan	6
Utgångspunkter för Göteborgs stads barnrättsplan.....	7
Om barnkonventionen.....	7
Definitioner och begrepp	7
Planen	9
Fokusområden	10
Trygghet.....	10
Utbildning.....	11
Fritid	11
Hälsa	12
Planens mål: Barns rättigheter har stärkts genom ett systematiskt och inkluderande arbete.....	13
Insatser för kompetenshöjning.....	13
Insatser för styrning och ledning.....	16
Insatser direkt riktade till barn	18
Bilaga 1: Förslag till uppföljningsmodell	22
.....	22
Bilaga 2: Barnrättsplanens koppling till styrande dokument.....	23

Bilaga 3: Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden.....	27
Trygghet.....	29
Utbildning.....	30
Fritid.....	31
Hälsa.....	31

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med Göteborgs Stads barnrättsplan är att öka den kommundemensamma styrningen av barnrättsperspektivet samt att öka kompetensen och ambitionsnivån om barnrätt i staden. Planen fokuserar på de förutsättningar som måste vara på plats för att stärka barns rättigheter inom samtliga verksamhetsområden under perioden 2022–2024. Områden som staden har särskilt stor rådighet och möjligheter att påverka barnrättsarbetet inom är utbildning, hälsa, fritid och trygghet. Dessa utgör fokusområden för planen.

Vem omfattas av planen

Denna plan riktar sig till stadens nämnder och styrelser.

Giltighetstid

Planen gäller 2022 till och med 2024.

Bakgrund

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter, det innebär att stadens verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är stadens uppdrag. Staden ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Stadsledningskontoret genomförde 2019 en kartläggning som visade att det finns flera exempel på förvaltningar och bolag som bedriver ett kontinuerligt, aktivt och strategiskt arbete vad gäller barnrätt. Samtidigt framkom att en del förvaltningar och bolag inte bedömde sig vara berörda av barnkonventionen, vilket innebär att staden inom vissa områden står utan beredskap och kompetens i det barnrättsliga arbetet.

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadsövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. En inriktning för plan och barnbokslut antogs av kommunstyrelsen 2021-01-27, § 72.

Koppling till andra styrande dokument

Barns rättigheter rör samtliga av stadens verksamheter och har koppling till både stadsövergripande och lokala styrande dokument. I bilaga 1 ges en överblick över de dokument som primärt har bäring på arbetet med barns rättigheter enligt denna plan. En följsamhet till beslutade planer och program bidrar till ett framgångsrikt barnrättsarbete.

Implementering av denna plan

Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja implementering och samordning av arbetet enligt planen i nämnder och styrelser.

Nämnd och styrelse ska ta fram egna insatser eller förstärka redan påbörjade insatser baserat på en analys av hur väl de arbetar utifrån de grundläggande principerna i barnkonventionen och planens fyra fokusområden, samt målet och insatserna i planen.

I stycket om utgångspunkter för Göteborgs Stads barnrättsplan, samt i bilaga 3, beskrivs ett antal fokusområden som har framkommit under beredningen av planen. Dessa områden kan vara en vägledning för stadens nämnder och styrelser vad som behöver göras för att stärka rättigheterna kopplat till de fyra fokusområdena i planen.

Stödjande dokument

Som ett stöd i implementeringen av programmet finns bland annat följande dokument. Under planens genomförande kan det komma att skapas stadengemensamma stödjande dokument.

[Barnkonventionen, UNICEF](#)

[Barnkonventionen, Barnombudsmannen](#)

[SKR om barnets rättigheter](#)

[Vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas](#)

[Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen, Regeringskansliet](#)

[För dig under 18, Barnombudsmannen](#)

[Dina rättigheter som barn](#)

[Dina rättigheter, Bris](#)

[Ungt inflytande i Göteborgs Stad](#)

[Hjälp till barn och unga](#)

[SKR utbildningar barnets rättigheter](#)

[Grundkurs i barnkonventionen, Barnombudsmannen](#)

[Barnkonventionen - från teori till praktik, Västra Götalandsregionen](#)

[Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling \(boverket.se\)](#)

[Öppna fritidsverksamheten | MUCF](#)

[Barnrätt och ungdom.indd \(mucf.se\)](#)

[Barnrättsarbete - MFD](#)

Uppföljning av denna plan

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av planen. Uppföljningen av barnrättsplanen utgår ifrån de barnbokslut som samtliga nämnder och styrelser årligen ska upprätta.

Barnbokslutet ska redovisa hur genomförandet av insatserna i planen går och eventuella resultat av barnrättsarbetet inom trygghet, utbildning, fritid och hälsa. I bilaga 2 finns en modell på hur barnrättsplan och barnbokslut kan följas upp och kopplingen dem emellan.

Utifrån artikel 12 som lyfter fram barnets rätt till att säga sin mening i de frågor som berör barnet, ska även synpunkter inhämtas från barn hur väl verksamheten lyckats i sitt barnrättsarbete. Det första barnbokslutet 2021 kommer att fungera som en baslinje som varje nämnd och styrelse kommer att ta avstamp ifrån för att se vilka förflyttningar som görs för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Kommunstyrelsen kommer att göra en årlig uppföljning av nämnders och styrelsers barnbokslut inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. För att kunna mäta effekter på en mer övergripande nivå kommer indikatorer hämtas ifrån olika undersökningar kopplat till de fyra fokusområdena.

Uppföljningen av planen kommer att ske i samverkan med ungdomsfullmäktige. Kommunstyrelsen råd och röstbärande organisationer kommer att ta del av resultaten och kunna ge förslag om hur arbetet kan gå framåt.

Innan planperioden löper ut 2024 kommer stadsledningskontoret att utvärdera stadens barnrättsarbete i förhållande till planens mål, relevans och effekter. Utvärderingen ska ge vägledning i stadens fortsatta barnrättsarbete.

Utgångspunkter för Göteborgs stads barnrättsplan

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara. Det betyder att de olika rättigheterna utgör delar av samma helhet på ett sådant sätt att ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan. De mänskliga rättigheterna är också universella – de gäller för alla människor, utan åtskillnad, över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

Rättigheterna i barnkonventionen ska respekteras och tillförsäkras varje barn utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

Om barnkonventionen

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas när det gäller frågor som rör barn. Alla övriga artiklar ska läsas med grundprinciperna som utgångspunkt. Artiklarna är därför särskilt viktiga att känna till, men alla artiklar i barnkonventionen är lika viktiga.

Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.

Artikel 3 anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Utöver de artiklar som utgör barnkonventionens fyra grundprinciper har Göteborgs Stad genom sina verksamheter stor möjlighet att påverka barns rättigheter enligt fler artiklar. Dessa återfinns i bilaga 3 där även grunden till planens fokusområden framgår.

Definitioner och begrepp

En grundläggande del i arbetet med att stärka barns delaktighet och inflytande handlar om att identifiera hur det ser ut i verksamheten idag, vilket förhållningssätt och vilken barnsyn som dominerar samt att ha modet att problematisera och kritiskt granska dessa. I detta arbete kan begreppen barnperspektiv, barns perspektiv och barnrättsperspektiv vara till hjälp. Perspektiven kan komplettera varandra när det kommer till bedömningar av barns bästa.

Barn: Varje människa under 18 år är ett barn i konventionens mening.

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barnkompetens: Personer som arbetar med barn direkt eller indirekt sägs ha en barnkompetens. Det handlar alltså om de färdigheter man uppnått genom utbildning och erfarenhet av barn. Kompetensen delas ofta upp i områdena organisatorisk, social och pedagogisk kompetens.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

Barn i utsatta livssituationer: Barn i utsatta livssituationer behöver särskilt beaktas i att vara delaktiga i samhället och få sina rättigheter respekterade. Begreppet utsatta barn omfattar här ett brett spektrum: brist på bekräftelse och respekt, utsatthet för diskriminering, försummelse kring barnets grundläggande behov och/eller allvarliga brister i rätten till skydd. Anledningarna kan vara fler, men barnets upplevelse av utsatthet är utgångspunkten.

Planen

Undersökningar visar att majoriteten av barnen i Göteborg har goda uppväxtvillkor. Trots det finns brister i hur Göteborgs Stad lever upp till barnkonventionens artiklar. Bristerna är ibland generella, såsom rätten till delaktighet och inflytande. En annan generell brist är barns rätt till likabehandling och icke-diskriminering. Detta riskerar att leda till specifika brister för barn och unga inom flera av stadens verksamheter. Lösningarna till dessa brister finns hos verksamheterna, men staden behöver gemensamt säkerställa ett stöd i arbetet.

Inom Göteborgs Stad finns flera verksamheter som är i direkt kontakt med barn. Inom socialtjänst, utbildning och barnomsorg, stadsplanering samt kultur och fritid fattas beslut som har direkt inverkan på barns vardag och deras livssituation, som grupp eller som individer. Staden har även flera verksamheter som påverkar det samhälle och den livsmiljö barnen lever och växer upp i. Detta innebär att planen har en bred ansats och förutsätter att samtliga verksamheter identifierar vad som kan och bör förbättras i den egna verksamheten för att säkerställa stärkta rättigheter för de barn som mest behöver det. Det är i den lokala kontexten effekterna för barn och unga blir mest tydliga, såväl positiva som negativa.

I arbetet med att ge alla barn och unga likvärdiga chanser och där barnets rättigheter värnas behöver alla stadens verksamheter bidra. Göteborgs Stad ska se varje barn som en rättighetsbärare och stadens samlade verksamheter som skyldighetsbärare. Hur staden uppfyller barns rättigheter idag påverkar även den framtida utvecklingen av vårt samhälle.

Fokusområden

Områden som staden har särskilt stor rådighet att påverka rättigheterna inom gäller rätten till en god utbildning, en meningsfull fritid, en trygg vardag samt en god hälsa. Dessa områden är ömsesidigt beroende av varandra. En insats inom ett område ger positiva effekter på helheten, likväl som brister inom ett område ger negativa effekter på barnens samlade förutsättningar. Detta visar på vikten att alla verksamheter gör vad som krävs för att tillsammans stärka barns rättigheter.

Nedan beskrivs de fyra fokusområdena kortfattat utifrån stadens utmaningar och ansvarsområden. En längre redogörelse ges i bilaga 3. Det finns dock ett flertal ytterligare områden där stadens verksamheter tillsammans påverkar barns rättigheter. Inom respektive fokusområde är det även viktigt att beakta barns olika förutsättningar för att få rättigheterna tillgodosedda.

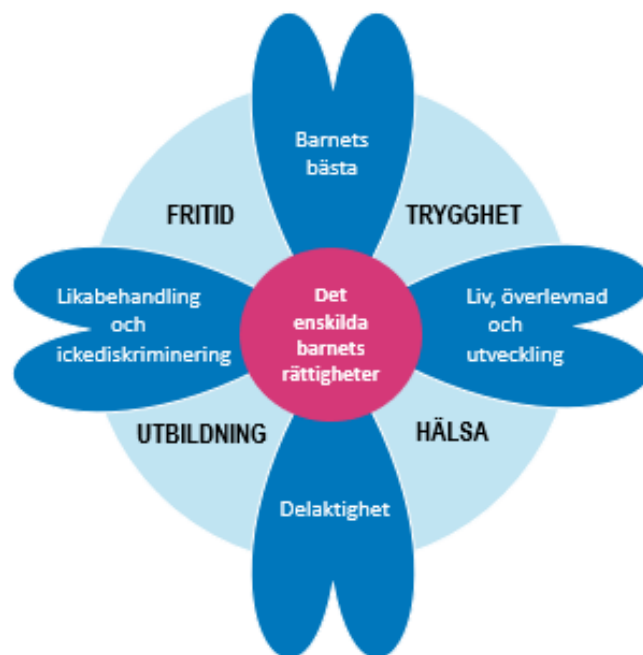
Trygghet

Flera av artiklarna i barnkonventionen berör barns rätt till trygghet och skydd, mänsklig värdighet och fysisk integritet. Varje barn har rätt att växa upp under förhållanden som främjar barnets möjligheter att nå sin fulla potential. Det handlar om trygghet i att ha en ekonomi som täcker de basala behoven, men också trygghet i att inte bli utsatt för våld, brott eller kränkningar. Detta är viktiga områden för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina egna liv, eftersom otrygghet begränsar ungas möjligheter inom de andra fokusområdena. Trygghet i skolan är exempelvis en grundförutsättning för att elever ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning. Det kan även handla om att ha kunskap om arbetssätt för att skapa goda förutsättningar för varje elev. Trygghet är även att ta sig till och från skolan och fritidsaktiviteter på ett tryggt och säkert sätt. Barns förutsättningar för trygghet är beroende av vuxnas förmåga att tillgodose den samt till rätten att få vara den man är.

Utbildning

I barnkonventionens fastslås barnets rätt till utbildning. Rätten till utbildning ska förverkligas på grundval av lika möjligheter. Utbildningen syftar till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barns övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet.

I dialog lyfter barn särskilt skolan som en plats där barnkonventionen behöver synliggöras. Barn vill vara mer delaktiga oavsett om de handlar om själva lärandet, hur skolan arbetar med trygghetsskapande åtgärder eller insatser för utbildning i den vida bemärkelsen.

Fritid

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till en meningsfull fritid, kultur men även vila. Det kan handla om tillgång till aktiviteter på fritiden, hur dessa kommuniceras samt möjligheten att förflytta sig till och från dessa. Det handlar även om en likvärdig tillgång och inflytande över fritiden. Stadens stöd till föreningslivet för att möjliggöra en meningsfull fritid, såväl kunskapsmässigt som ekonomiskt, är viktigt. Tillgängliga ytor för lek och rekreation är också en viktig fråga. Stadsrummet och naturen är viktiga delar av fritiden som behöver uppmärksammas. Barns möjligheter till delaktighet varierar stort och många unga uttrycker en önskan om att själva i högre utsträckning vara med och definiera vad en värdefull fritid består av.

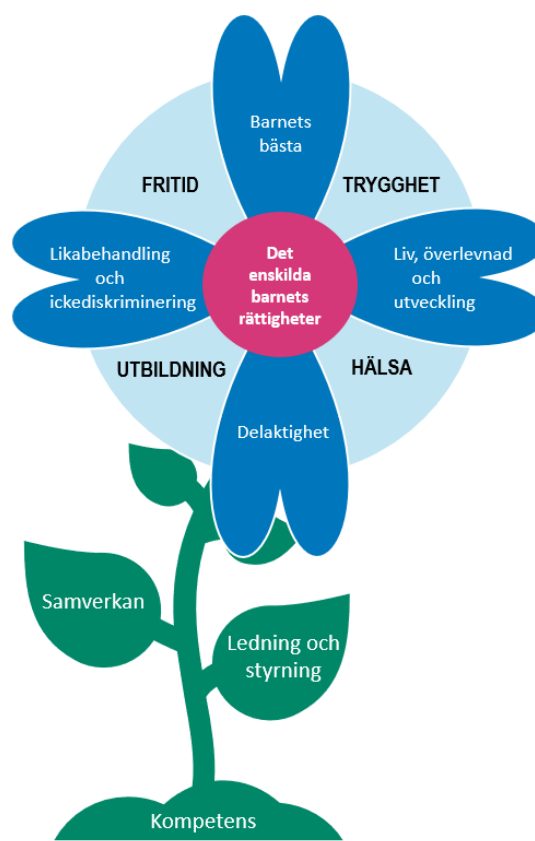
Hälsa

Genom barnkonventionen har Sverige åtagit sig att tillgodose varje barns rätt till sitt liv, att få överleva och att få utvecklas. Varje barn har rätt till sin psykiska hälsa, och rätt till stöd, vård och behandling för att få denna rättighet tillgodosedd. Barns hälsa är avhängig barns utsatthet inom andra livsområden. Det finns ett nära samband mellan skolresultat och barns mående, likväl som ett samband mellan barns möjligheter till fritidsaktiviteter och trygghet. Leken och utevistelsen på förskole- och skolgården gynnar förutom barns fysiska aktivitet den sociala och mentala hälsan. Väl utformade utemiljöer i hela staden kombinerar flera hälsovinster på samma gång. Miljön i hemmet är en viktig faktor som påverkar barns och ungas hälsa under uppväxten och senare i livet.

Planens mål: Barns rättigheter har stärkts genom ett systematiskt och inkluderande arbete

Utgångspunkten är att barns rättigheter ska vara tillgodosedda. Staden har dock inte enskild rådighet över barns livsvillkor. Staden kan däremot säkerställa att det egna arbetet har ett barnrättsperspektiv, och därmed tydligt stärka barns rättigheter.

Ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete förutsätter att barns rättigheter finns med i stadens processer, från planering och beslut till genomförande och uppföljning. En grundförutsättning för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är kompetens. Utöver kompetens om själva barnkonventionen behöver staden utveckla sin kunskap om barns livsvillkor och hur rättigheterna till trygghet, utbildning, hälsa och fritid påverkas av den egna verksamheten. Ett inkluderande barnrättsarbete innefattar även att efterfråga och ta om hand hur beslut, åtgärder och insatser påverkar barn med olika livsvillkor olika. En grundläggande komponent är att barn kommer till tals och lyssnas på.

Ytterligare en viktig del är väl fungerande samverkansstrukturer som tillsammans kan verka för en helhetssyn på barns rättigheter, oavsett vilken verksamhet som står som ansvarig för insatserna.

Insatserna i planen syftar till att stärka förutsättningarna för att Göteborgs stad ska kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete, i varje nämnd och styrelse, men även i staden som helhet.

Insatserna direkt riktade till barn syftar till att, med de grundläggande principerna som utgångspunkt, stärka barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Insatser för kompetenshöjning

Kunskap om barnets rättigheter och vad det innebär i praktiken är en grundförutsättning för att leva upp till åtagandena enligt barnkonventionen. Även förståelsen för barns livsvillkor och hur stadens insatser påverkar olika barn på olika vis, behöver öka. Det är inte ovanligt att det är de barn som inte syns i uppföljningar som dessutom har svårast att komma till tals gällande sina egna insatser. Följden riskerar att bli ett dubbelt osynliggörande av de barn som behöver stödet allra mest.

Kunskap om barns livsvillkor inhämtas genom såväl kvalitativa och kvantitativa kartläggningar som studier och forskning. En viktig källa till information är även civilsamhällets röstbärande organisationer, som kan ha kunskap om barns villkor som inte fångas upp inom stadens verksamheter. Den viktigaste kunskapen om barns livsvillkor inhämtas dock genom att barn och unga själva får komma till tals.

Insats 1:1: Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter

Kompetensen om barnrätt innefattar kunskap om barnkonventionens artiklar och helhetssyn, om dess grundläggande principer och om hur barnets bästa kan och bör bedömas. Bristande kunskap om barns faktiska rättigheter och hur de tillämpas i verksamheten leder till att alla barn inte får sina rättigheter tillgodosedda. Det medför även att det är svårt för stadens anställda att på ett tydligt sätt förverkliga och kommunicera barns rättigheter till de som berörs av verksamhetens insatser.

Särskilt brister kunskapen hur staden kan säkerställa utsatta och yngre barns rättigheter. Vad gäller de yngsta barnen är barnkompetens och barnperspektiv viktigt att kvalitetssäkra och arbeta systematiskt med för att säkerställa barnets rätt till delaktighet.

Nämndernas och styrelsernas redovisning i barnboksluten blir ett viktigt underlag för stadens gemensamma kompetenshöjande insatser och eventuell samordning av dessa.

Insats 1:1	Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter
Förväntat resultat	Genom att stadens medarbetare får en högre grundläggande kompetens om barns rättigheter ökar möjligheten att tillgodose dem, veta var åtgärder behöver sättas in samt vilka aktörer som är relevanta för samverkan. En grundläggande kunskap möjliggör även till att identifiera de specifika kunskapsbrister verksamheten behöver åtgärda.
Ansvar	Kommunstyrelsen ansvarar för att tillgängliggöra grundläggande utbildningsmaterial. Samtliga nämnder och styrelser ansvarar för att den grundläggande utbildningen tillgängliggörs för berörda medarbetare
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut

Insats 1:2 Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde

Majoriteten av stadens kvantitativa uppföljningar om barns livsvillkor möjliggör uppföljning utifrån ålder och juridiskt kön. Bristen på bakgrundvariabler minskar möjligheten att följa upp vilka barn stadens insatser inte når ut till på rätt sätt. Detta riskerar att leda till att de barn som har minst möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda inte syns i de verktyg staden följer. Ytterligare en risk är att okunskap om ojämlikheten bland barn leder till insatser som ytterligare ökar de ojämlika livsvillkoren. Ett synliggörande av dessa förhållanden är nödvändigt för att stärka alla barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

I stadens trygghetsmätningar finns inte barn under 18 år representerade. Staden saknar sammanställd kunskap om på vilket sätt barn upplever otrygghet, när de gör det och vilka barn som påverkas på vilket sätt.

För att få en tydligare bild av livsvillkor för barn i Göteborg behöver staden utveckla metoder för uppföljning utifrån barns olika förutsättningar. Metoderna kan vara kompletterande kvalitativa undersökningar, trygghetsvandringar i skolan som

komplement till skolenkät, forum för samråd med barn samt kvalitativa intervjuer med representanter för olika målgrupper. Det kan även handla om hur enkäter är utformade, på vilka språk och genom vilka metoder de tillgängliggörs samt barnets tillit till den som ställer frågorna.

Insats 1:2	Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde. Ett särskilt fokus på barns trygghet.
Förväntat resultat	Stadens verksamheter har bättre kunskap om barns livsvillkor och kan identifiera var resurser och aktiviteter ska förstärkas för att säkerställa alla barns rättigheter.
Ansvar	Göteborgs Stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, grundskolenämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden samt nämnden för funktionsstöd.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 1:3 Utveckla metoder för barns delaktighet

Delaktighet skapar mening och engagemang och arbetet kan bedrivas på många olika sätt och på olika nivåer. Det är viktigt att ta ställning vilken nivå av delaktighet som väljs i vilket sammanhang och att sedan vara tydlig med detta. Nivån av delaktighet kan vara beroende av var man befinner sig i en process men också vilka kunskaper som finns bland barnen.

Särskilt behöver kunskapen öka kring hur staden gör yngre barn delaktiga. I staden finns ett flertal forum för samverkan och dialog med barn och unga, vilka främst riktar sig till barn i skolåldern. Ett framgångsrikt arbete med barns delaktighet behöver omfatta mer av ett uppsökande delaktighetsarbete, bedrivs på barns arenor och anpassas till yngre barn.

Även stadens verktyg för delaktighet i utredningar och uppföljning av insatser behöver anpassas bättre till olika barns behov och förutsättningar. Tidig delaktighet bidrar till att höja kvaliteten på stadens omfattande arbete med tidiga och främjande insatser för barn i staden. Metoderna som utvecklas bör spridas över staden för att stödja andra nämnder och styrelser i deras systematiska och inkluderande barnrättsarbete.

Insatsen förstärker nämnden för konsument och medborgarservice uppdrag om att stödja nämnder och styrelsers demokratiarbete.

Insats 1:3	Utveckla metoder för barns delaktighet. Ett särskilt fokus på metoder för yngre barns delaktighet.
Förväntat resultat	De kanaler och nätverk som förvaltningar och bolag använder sig av breddas så att fler barn görs delaktiga. Även yngre barns synpunkter synliggörs och kan tas i beaktande i stadens arbete.
Ansvar	Konsument och medborgarservice ansvarar för att ett kompetensstöd om metoder för yngre barns delaktighet i samskapande med andra nämnder. Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst för att utveckla metoder inom den egna verksamheten.

Insatser för styrning och ledning

Samtliga av stadens nämnder och styrelser har påverkan på barns rättigheter och det är i de enskilda verksamheterna de största förflyttningarna kan ske. Barnrättsarbetet behöver därför vara en del i nämndens och styrelsens lednings-, styr- och beslutsprocesser. Nämnders och styrelsers verksamhetsansvar bygger bland annat på att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska vara systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad. Information och lärdomar om behov, förväntningar och upplevelser hos de verksamheten riktar sig till ska beaktas i styrningen.

En framgångsfaktor för ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete är samverkan mellan de aktörer som finns runt barn. Samverkan bör ske på alla nivåer, från lednings- och förvaltningsnivå till de enskilda medarbetare som möter barn. Det finns brister i helhetssynen på barnets bästa genom att verksamheter inte ser vad som gemensamt kan och bör göras för att säkerställa barns rättigheter. I andra exempel framkommer att barnrättsperspektivet varit med inledningsvis, men minskat allteftersom ett genomförande av den planerade insatsen går vidare till en annan förvaltning eller verksamhet.

För att kunna möta externa samverkansaktörer är det väsentligt att staden internt har förutsättningar för en helhetssyn. Det förutsätter att organisationen har identifierat hur den egna verksamheten påverkar barn, direkt och/eller indirekt, och vilken del verksamheten spelar i en helhetssyn på barns rättigheter. Insatserna syftar till att etablera ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete utifrån den egna nämndens/styrelsens analys av prioriterade förbättringsområden.

Insats 2:1: Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor

Stadens nämnder och styrelser har direkt eller indirekt påverkan på barns rättigheter - trygghet, utbildning, fritid och hälsa. Således behöver varje nämnd och styrelse identifiera vilka förutsättningar och behov som finns för att kunna bedriva ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete. Det är en förutsättning att öka kompetensen om barns olika livsvillkor för att genomlysningen ska bli fullständig.

I insatsen ingår att identifiera vilka av barnkonventionens artiklar som primärt berör den egna verksamheten. Dessutom ingår att identifiera beroenden och samspel med andra verksamheter som påverkar den totala möjligheten att värna barns rättigheter.

För nämnder och styrelser är det även väsentligt att identifiera de sammanhang där barn är anhöriga samt hur deras livsmiljö påverkas direkt eller indirekt av exempelvis stadsplanering och samhällsfrågor, såsom klimatförändringar.

Identifieringen av den egna verksamhetens påverkan är en viktig grund för bedömningar om barnets bästa som ett tillvägagångssätt i samband med beslutsunderlag och övriga styr- och ledningsprocesser.

Insats 2:1

Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor

Förväntat resultat	Genom ökad förståelse stärks verksamheten sina förutsättningar att förbättra sina egna processer för att stärka barns rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelsers barnbokslut

Insats 2:2 Identifiera metoder för barns delaktighet

Barn har rätt att bli hörda i frågor som berör dem. Stadens nämnder och styrelser ska ha metoder för att lyssna på barn och inhämta barns åsikter. Metoder för barns delaktighet handlar även om inflytande i de insatser verksamheten ansvarar för. Barn är inte alltid direkt mottagare av insatserna, utan kan även påverkas i rollen som anhörig till en förälder, ett syskon eller en kompis. Staden genomför även insatser som påverkar barns livsmiljö och på kort eller lång sikt påverkar barns trygghet, utbildning, fritid och hälsa.

Insatsen möjliggör ett systematiskt barnrättsarbete genom att nämnden och styrelsen får underlag till analys och prioritering av förbättringsområden. Barns delaktighet ger nödvändig kompetens för att göra bedömningar om vad barnets bästa som ett tillvägagångssätt innebär i samband med beslut¹.

Insats 2:2	Identifiera metoder för barn och ungas delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar.
Förväntat resultat	Varje verksamhet förbättrar sina processer för att stärka barns rättigheter och synliggöra barn som behöver särskilda insatser utifrån sina livsvillkor.
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelsers barnbokslut

Insats 2:3 Säkerställa samverkan kring barnrätt

Inom varje nämnd och styrelse bör det finnas ett utpekat ansvar på ledningsnivå för att se till barns rättigheter i den egna verksamheten samt för att säkerställa den samverkan som krävs med övriga verksamheter i staden. Utgångspunkten för samordning och samverkan ska vara helhetssyn på barns rättigheter men också ett särskilt fokus på de grundläggande rättigheterna samt barns rätt till trygghet, utbildning, fritid och hälsa

Samverkan skall resultera i att arbetet med barnrätt sker inom samtliga nivåer i organisationen och att det synliggör barns rättigheter inom nämndens och styrelsens ansvarsområden. Samverkan bygger kompetens om helhetssynen och ger möjlighet till bättre bedömningar om barns bästa i beslutsunderlag och övriga styr- och ledningsprocesser. Genom samverkan med övriga verksamheter kan målkonflikter gällande barns rättigheter och andra intressen synliggöras.

¹ Se paragraf 4 i Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

Insats 2:3	Säkerställa samverkan kring barnrätt
Förväntat resultat	Genom utpekade uppdrag kring barns rättigheter inom nämnd och styrelse ökar möjligheten till ett helhetsperspektiv kring barnet.
Ansvar	Samtliga nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut

Insats 2:4 Årligen upprätta barnbokslut

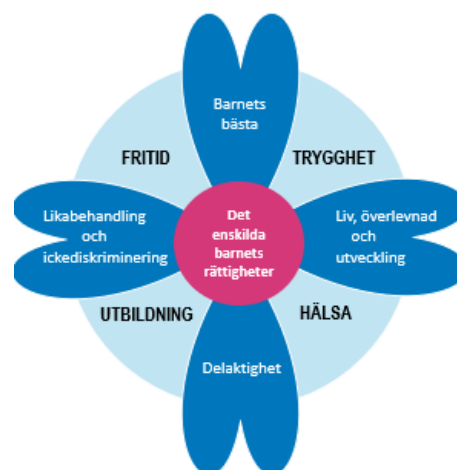
I anslutning till upprättandet av barnrättsplanen tog kommunfullmäktige ett beslut 2020 att samtliga nämnder och styrelser årligen ska upprätta ett barnbokslut. Barnboksluten ger viktig styrinformation för nämnder och styrelser hur verksamheten arbetar med barnkonventionens artiklar, eventuella resultat och vad som behöver förbättras inför kommande år. Barnboksluten är också en viktig informationskälla för att skapa en helhetsbild över stadens samlade barnrättsarbete som sammanställs i stadens årsredovisning. Barnboksluten kan också utgöra viktiga underlag för eventuell samordning av kompetenshöjande insatser och samverkan.

Insats 2:4	Årligen upprätta barnbokslut
Förväntat resultat	En helhetsbild och bättre styrning av nämndens, styrelsens och stadens samlade barnrättsarbete
Ansvar	Alla nämnder och styrelser
Uppföljning	Följs upp genom samtliga nämnders och styrelser barnbokslut som sammanställs i Göteborgs Stads årsredovisning

Insatser direkt riktade till barn

Samtidigt som staden rustas för ett långsiktigt barnrättsarbete i samtliga nämnder och styrelser så finns behov av riktade insatser till barn. Insatserna syftar till att stärka barns rättigheter i respektive prioriterade områden genom delaktighet.

En grupp barn som löper särskilt stor risk att inte få sina rättigheter gällande utbildning, och i förlängningen även trygghet, fritid och hälsa, tillgodosedda är de barn staden övertagit ansvaret för genom olika former av placeringar. Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för dessa barn senare i livet är hur de lyckas i skolan. Placerade barn har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan.

Insats 3:1: Kommunikationsinsats för barn om deras rättigheter.

Först när barn vet vilka rättigheter de har kan de vara delaktiga i att förverkliga dem. Den externa kommunikationen är inte minst viktig för att förmedla anpassad information om rättigheterna och hur de kan tillgodoses till barn utifrån deras olika förutsättningar och behov.

Inom ramen för utbildningen ges elever kunskap om barnkonventionen men informationen behöver vara synlig på fler arenor där staden har verksamhet. En kommunikationsinsats för barn om deras rättigheter behöver ha ett fokus på yngre barn och anpassas utifrån barns olika förutsättningar att tillgodogöra sig den. Den bör göras i samverkan med barn, samt med civilsamhällets organisationer som arbetar med barnrätt.

En kommunikationsinsats riktad till barn bör även tillgängliggöras för vuxna. Vårdnadshavare är de som står närmast barnet och som ska se till barnets behov och bevaka sitt barns rättigheter

Insatsen bör samordnas med den grundläggande kompetenshöjningen.

Insats 3:1	Genomföra en kommunikationsinsats till barn om deras rättigheter
Förväntat resultat	Genom att barn får högre kunskap om sina grundläggande rättigheter samt till hälsa, utbildning, fritid och trygghet kan barn själva påverka hur rättigheterna tillgodoses.
Ansvar	Nämnden för konsument och medborgarservice, i samarbete med kulturnämnden, grundskolenämnden, förskolenämnden, nämnden för funktionsstöd samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 3:2 Medborgarkontor med tydlig inriktning för barn

För att staden ska kunna svara och vägleda i frågor som är viktiga för barn behöver många aktörer samordna sig, samarbeta och samverka – särskilt i frågor där barn upplever glapp idag. Medborgarkontoren behöver därför utvecklas till lokala nav som kan stärkas med stadens samlade aktiviteter för barns rättigheter enligt denna plan. Staden erbjuder kostnadsfria fritidsaktiviteter och mötesplatser men dessa behöver tillgängliggöras och kommuniceras. Staden har ett stort antal insatser för att främja en god hälsa, samt för att stötta barn med psykisk ohälsa, flera forum för delaktighet och inflytande som bättre behöver samlas ihop, tillgängliggöras och vara attraktiva för barn.

Insatsen förstärker nämnden för konsument- och medborgarservice demokratiuppdrag och ansvar för medborgarkontor samt upprätthållande en väl utbyggd infrastruktur av lokala nav för att stärka den lokala demokratin. Insatsen bidrar även till att utveckla kompetens om barns livsvillkor genom barns delaktighet.

Insats 3:2	Medborgarkontor med tydlig inriktning för barn
Förväntat resultat	Staden erbjuder platser, fysiska och/eller digitala, där barn kan få information om stadens insatser och hur de kan ta del av dem. Det möjliggör även för barns och ungas egna initiativ till dialoger med olika verksamheter som är berörda inom frågor som berör dem.
Ansvar	Nämnden för konsument och medborgarservice
Uppföljning	Följs upp genom ansvarig nämnds barnbokslut

Insats 3:3 Utökat stöd i skolan för barn som placerats av socialtjänsten

En lyckad skolgång med fullföljd grund- och gymnasieskola är en mycket viktig framgångsfaktor för att barn ska klara sig bra senare i livet. Placerade barn hör till de allra mest utsatta i samhället. När skolgången för placerade barn kommer i andra hand kan konsekvenserna bli betydande, både ur ett samhällsekonomiskt perspektiv men framförallt för berörda barn och deras framtida förutsättningar. Placerade barn har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan. Det är stadens skyldighet som ställföreträdande förälder för barn i samhällsvård att se till att barnen har en fullgod skolgång.

För att staden ska kunna säkerställa att placerade barn får den utbildning de har rätt till behöver stödinsatserna för förbättrade skolresultat fortsatt stärkas och utvecklas och inte enbart omfatta barn i familjehem. Stödet behöver anpassas utifrån placeringsform och målgrupp för att nå och omfatta alla placerade barn. Stödet behöver utvecklas av och i samverkan mellan de ansvariga nämnderna och satsningar behöver genomföras utifrån nämndernas beslutade prioriteringar. Arbetsformer och finansieringsprinciper liknande de som införts avseende metoden Skolfam skulle kunna användas som exempel i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Insatsen förstärker det ansvar grundskolenämnden, utbildningsnämnden och socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst gemensamt anses ha för att ge placerade barn förutsättningar för att lyckas i skolan.

Insats 3:3	Utökat stöd i skolan för barn som placerats av socialtjänsten
Förväntat resultat	Staden erbjuder utökat stöd i skolan för placerade barn utifrån varje barns specifika behov. Insatserna anpassas utifrån placeringsform och målgrupp. Andelen barn utan gymnasiebehörighet i årskurs 9 förväntas minska samtidigt som andelen elever som fullföljt gymnasieutbildning inom tre år ökar.
Ansvar	Grundskolenämnden, utbildningsnämnden samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst.
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Insats 3:4 Höja valdeltagande till Ungdomsfullmäktige

För att öka möjligheterna för barn att påverka beslut som rör stadens utveckling har ett ungdomsfullmäktige inrättats. Val till Ungdomsfullmäktige sker årligen genom att barn 11–17 år får rösta på den kandidat de anser företräda dem bäst. I ungdomsfullmäktige kommer ledamöter från alla stadsdelar, samt har olika förutsättningar och bakgrund.

Valet till Ungdomsfullmäktige är ett viktigt verktyg för den grundläggande principen enligt artikel 12 i barnkonventionen. De barn som tidigt lär sig ett aktivt deltagande i demokratiska processer ges bättre förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhället som vuxna. Ungdomsfullmäktige driver frågor som är relevanta för barn i Göteborg samt identifierar själva trygghet, utbildning, fritid och hälsa som prioriterade områden. Ungdomsfullmäktige driver även frågan om att utveckla skolans demokratiska processer och elevers rätt till inflytande över lärande och skolmiljö.

En ökad kännedom om val till Ungdomsfullmäktige gör fler delaktiga i utvecklingen av staden Göteborg och stärker legitimiteten för barnens folkvalda forum. Särskilt behöver insatser ske för att möjliggöra ett jämlikt valdeltagande för barn med olika förutsättningar.

Insatsen förstärker grundskolenämndens ansvar att förrätta val till Ungdomsfullmäktige.

Insats 3:4	Höja valdeltagandet till Ungdomsfullmäktige
Förväntat resultat	Fler barn kan påverka utvecklingen av staden Göteborg och sin närmiljö.
Ansvar	Grundskolenämnden i samverkan med nämnden för Konsument och medborgarservice, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Utbildningsnämnden samt Göteborgs stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst
Uppföljning	Följs upp genom ansvariga nämnders barnbokslut

Bilaga 1: Förslag till uppföljningsmodell

Uppföljningsmodell – barnrättsplan/barnbokslut

Stadenövergripande nivå (KS)

BARNRÄTTSPLANEN

Insatser som ska skapa förutsättningar för ett systematiskt barnrättsarbete (processinriktade)
Insatserna i planen följs upp via barnboksluten

Barnboksluten sammanställs årligen i årsredovisningen.
Kompletteras med kvalitativ uppföljning med olika verksamhetsområden

Effekter (Barn får sina rättigheter tillgodosedda i högre utsträckning, samt fyra fokusområdena i planen)

Uppföljning tillsammans med barn/UF, KS råd, CSO

Effektindikatorer (fritidsvaneundersökning, skolenkät, HLV, trygghetsundersökning, m m)

N/S-nivå

Utgå ifrån/identifiera mål och strategier för ett systematiskt barnrättsarbete (processinriktat)

BARNBOKSLUT

Effekter och resultat skapas i verksamheterna

Resultat/effekter av arbetet under året/åren utifrån N/S grunduppdrag:

- Fyra grundläggande principerna samt artiklar relevanta för N/S uppdrag (vilka skapar förutsättningar för en förflyttning i:
 - Fyra fokusområdena i planen
- Insatserna i planen

Barnbokslut på en årlig basis (årsrapporten)

Bilaga 2: Barnrättsplanens koppling till styrande dokument

Barns rättigheter rör samtliga av stadens verksamheter och har således koppling till majoriteten av styrande dokument. Här ges en överblick över de dokument som primärt som har bäring på arbetet med barns rättigheter enligt denna plan. En följsamhet till nedanstående planer och program bidrar till ett framgångsrikt barnrättsarbete.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023	KF 2019-05-23 0955/17	2019– 2023	Genom rollen som arbetsgivare kan Göteborgs Stad påverka barns livsvillkor, både utifrån att stödja föräldrarollen och som kompetensutvecklare inom barnrätt.
Göteborgs Stads plan för jämställdhet	KF 2019-01-31 0445/14	2019– 2023	Planen fokuserar på normer som skapar ojämställdhet mellan könen. Flera av planens utvecklingsområden berör barn och unga. En av dem är ”utbildning och arbete – fritt från könsstereotyper normer” för att motverka traditionella könsroller i studie- och yrkesval. En annan är ”frihet från våld” med fokus på främjande och förebyggande insatser mot bland annat destruktiva maskulinitetsnormer, samt en meningsfull fritid.
Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	KF 2018-10-25 0754/17	2019– 2022	Förväntat resultat av planens insatser är att vårdnadshavare får ökad kunskap om hur de kan prata med barn om kroppslig integritet, sexualitet och rättigheter.
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF 2018-01-18 0327/17	2018– 2026	Programmet belyser vikten jämlika och goda livsvillkor samt innehåller strategier för att ge barn och unga möjlighet till delaktighet, inflytande och rätt att vara sig själva samt att varje barn ska ha möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	KF 2020-04-16 1028/19	2019– 2022	Planen innehåller aktiviteter i samverkan mellan nämnder och styrelser som ska ge barn och unga rätt till goda och likvärdiga livsvillkor.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV)	KF 2019-11-21 1316/17	2020– 2023	Planen syftar till att fler barn och unga i ökad grad får delta i skol- och fritidsaktiviteter och har tillgång till all undervisning. Ytterligare förväntat resultat är att fler barn och unga har positiva attityder till demokrati och mänskliga rättigheter.
Göteborg Stads plan mot hemlöshet	KF 2020-04-16 1411/19	2020– 2022	Planen har målsättning om att minska personer i hemlöshet med särskild prioritet att minska antalet barn i akut hemlöshet. Planens målsättning är även att inga barnfamiljer ska avhysas.
Göteborgs Stads plan för barn och ungdokument	KF 2020-04-16 1009/19	2020– 2023	Planen belyser vikten av samverkan för att åstadkomma större och mer jämlik tillgång till konst och kultur för, av och med barn och unga samt tydliggör ungas rättigheter till konst och kultur.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	KF 2017-01-26 1407/14	2017– 2021	Belyser hbtq-personers specifika utsatthet, vilket även innefattar barn. Innehåller insatser för ökad kunskap i normmedvetet arbetssätt vilket ger förutsättningar att arbeta mot diskriminering Medvetenheten om vilka normer som är rådande och som i vissa fall exkluderar målgrupper eller begränsar tillgång till rättigheter.
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2019-05-23 0110/18	2019– 2022	Barns rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Planen slår fast att alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter. Denna plan fokuserar på två strategiska huvudområden varav det första lyder: organisatorisk etablering med fokus på mänskliga rättigheter i processer för planering, budget och uppföljning. Och det andra: organisatorisk etablering med fokus på infrastruktur för kunskap, kompetens och lärande.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs stads program för full delaktighet	KF 2020-11-12 0759/19	2021– 2026	Programmets strategier inbegriper att stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn och familjer med funktionsnedsättning.
Göteborgs stads folkhälsoprogram	KF 2019-05-23 0110/18	2019– 2020	Syftar till att skapa förutsättningar för föräldrar att vara barnets främsta resurs och stärka samverkan runt barnet. Programmet lyfter även vikten av hälsofrämjande förskola, skola och fritidsaktiviteter för barn och unga har åtgärder om att öka barns delaktighet och möjlighet till inflytande.
Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism	KF 2020-02-20 0362/18	2020– 2023	Planens övergripande mål är att Göteborg är en stad fri från rasism. Insatserna handlar om att utveckla kompetens och arbetssätt, i samverkan med civila samhället, för att motverka bland annat rasism, islamofobi, antisemitism och trans-/homofobi.
Göteborgs Stads program för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete	KF 2014-12-11	2015– 2021	Programmets målsättning är att barn som växer upp i Göteborg känner sig trygga, har en god uppväxt, lyckas i skolan och känner en framtidstro. Strategierna handlar om att stärka vuxna i föräldrarollen och ökad trygghet på förskola, skola och fritidsverksamhet.
Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor	KF 2020-09-10 1251/19	2020– 2023	Planen lyfter att barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem särskilt stärks. Barns rätt en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska uppmärksammas och stärkas. Strategierna innefattar kunskapshöjande åtgärder om barns rättigheter och att barns bästa alltid ska komma först.

Styrande dokument	Fastställare/ Beslut/ Dnr	Giltighet	Anknytning till barnrättsplanen
Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde	KF 2020-09-10 1223/19	2020– 2023	Enligt planen ska barns och ungas möjligheter till samråd förstärks. Inflytandeformerna ska anpassas i större utsträckning till deras förutsättningar. Planen omfattar barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg	KF 2014-10-0 0576/13		Barn och unga från utsatta grupper ska särskilt uppmärksammas och stödjas så att de kan vara delaktiga i samhället som andra. Lyfter vikten av samverkan med andra aktörer för ungas psykiska hälsa.

Bilaga 3: Barnkonventionen i korthet och stadens fokusområden

Artikel 1: Ett barn – det är varje människa under 18 år.

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 4: Konventionsstaterna ska till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att förverkliga barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. När resurserna inte räcker till bör man söka lösningar genom internationellt samarbete.

Artikel 5: Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.

Artikel 7–8: Barnet har rätt till ett namn och en nationalitet. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är. En stat får inte ta ifrån barnet dess namn eller nationalitet.

Artikel 9: Barnet ska inte hållas åtskilt från sina föräldrar mot sin vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som inte bor med båda föräldrarna ska ha rätt att träffa båda två regelbundet.

Artikel 10: Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt.

Artikel 11: Ett barn får inte föras bort eller hållas kvar i utlandet utan tillstånd. Staten ska ingå avtal med andra länder för att bekämpa detta.

Artikel 12–15: Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. När domstolar och myndigheter behandlar fall som rör barnet ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras.

Artikel 16: Varje barn har rätt till sin privat- och familjeliv, hem och post och ska skyddas mot ingripanden i dessa. Varje barn ska också skyddas mot angrepp på sin heder och sitt anseende.

Artikel 17: Alla barn har rätt att ta del av information från massmedia, som syftar till att främja deras välfärd och utveckling. Massmedia ska därför uppmuntras att sprida information särskilt riktad till barn, samarbeta över gränserna, producera barnböcker, sprida information på minoritetsspråk samt skydda barn mot skadligt innehåll.

Artikel 18: Båda föräldrarna har gemensamt det primära ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. De ska låta sig vägledas av vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 19: Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 20–21: Ett barn, som berövats sin familjemiljö, ska ha rätt till alternativ omvårdnad. Vid adoption ska staterna säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 22: Flyktingbarnet har rätt till skydd och hjälp om det kommer ensamt eller tillsammans med föräldrar eller annan person.

Artikel 23: Ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället.

Artikel 24: Barnet har rätt till bästa möjliga hälso- och sjukvård och rehabilitering. Alla länder ska arbeta för att minska spädbarns- och barnadödligheten och bekämpa sjukdomar och undernäring och avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. Gravida och nyblivna mammor har rätt till hälsovård.

Artikel 25: Ett barn som har omhändertagits för vård, skydd eller behandling har rätt att få sin behandling och sitt omhändertagande granskat på regelbunden basis.

Artikel 26 och 27: Varje barn har rätt till den levnadsstandard som är skälig för att trygga barnets utveckling. Föräldrarna har huvudsakligen ansvaret för detta, men om de inte klarar av det, måste staten se till att det finns stödprogram för att säkerställa detta. Även barnets sociala trygghet ska säkerställas med tex socialförsäkringar som ska ges till familjer beroende på vilka tillgångar de har.

Artikel 28–29: Barnet har rätt till gratis grundskoleutbildning. Undervisningen bör förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken.

Artikel 30: Barnet, som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar, har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

Artikel 31: Barnet har rätt till lek, vila och fritid.

Artikel 32: Barnet har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande samt mot hårt arbete som skadar eller hindrar barnets skolgång och äventyrar barnets hälsa.

Artikel 33: Barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika.

Artikel 34: Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35: Bortförande, försäljning eller handel med barn ska förhindras.

Artikel 37: Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Barnet får inte bestraffas med livstids fängelse eller dödsstraff. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt. Barnet har rätt att snarast möjligt få juridisk hjälp. Barnet i fängelse har rätt till kontakt med och besök av sin familj.

Artikel 38: Konventionsstater skall vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra att barn under 18 år inte deltar i väpnade konflikter. Barn får inte heller användas eller rekryteras av gerillarörelser m.fl.

Artikel 39: Barnet som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

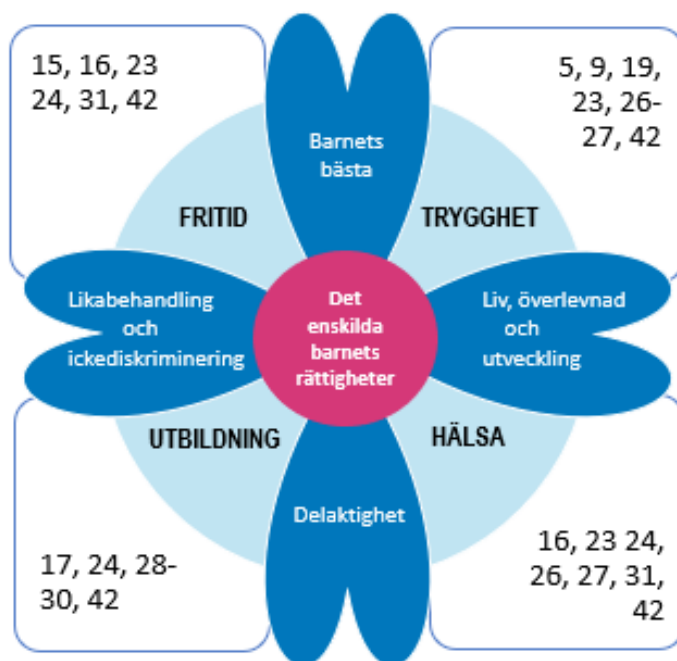
Artikel 40: Barnet, som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar, har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 41: Rättigheterna i konventionen gäller inte om andra nationella lagar ger barnet större möjligheter att förverkliga rättigheterna.

Artikel 42: De stater som anslutit sig till konventionen åtar sig att göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn.

Artikel 43–45: Bestämmelser om hur alla länder som anslutit sig till konventionen ska arbeta för att förverkliga den. En övervakningskommitté inom FN granskar konventionsstaternas rapporter. FN-organ och frivilligorganisationer kan också delta med information till FN.

Artikel 46–54: Regler om hur stater kan ansluta sig till konventionen och när dessa börjar gälla. En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.

Bilden förklarar hur barnkonventionens artiklar sorterats i relation till stadens fokusområden och varje barn som rättighetsbärare. Nedan beskrivs stadens ansvar och utmaningar utifrån vad som framkommit i beredningen av planen. Det finns dock ett flertal ytterligare områden där stadens verksamheter tillsammans påverkar barns rättigheter. Inom respektive fokusområde är det även viktigt att beakta barns olika förutsättningar för att få rättigheterna tillgodosedda.

Trygghet

Flera av artiklarna i barnkonventionen berör barns rätt till trygghet och skydd, mänsklig värdighet och fysisk integritet. Varje barn har rätt att växa upp under förhållanden som främjar barnets möjligheter att nå sin fulla potential. Det handlar om trygghet i att ha en ekonomi som täcker de basala behoven, men också trygghet i att inte bli utsatt för brott eller kränkningar. Detta är viktiga områden för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina egna liv, eftersom otrygghet begränsar ungas möjligheter inom de

andra fokusområdena. Trygghet i skolan är exempelvis en grundförutsättning för att elever ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning. Trygghet är även att ta sig till och från skolan och fritidsaktiviteter på ett tryggt och säkert sätt. Det kan även handla om att ha kunskap om olika funktionsnedsättningar och arbetssätt för att skapa goda förutsättningar för varje elev.

Kommunens uppdrag har påverkan på barns trygghet. Det handlar om att säkerställa och utveckla bostadsområden, skolor och miljöer som barn och unga finner trygga, trivsamma och tillgängliga. Det handlar även om hur det våldspreventiva arbetet sker och vilka grupper som inkluderas i detta, på vilket sätt trygga vuxna finns i barns närhet och hur dessa har kompetens att tolka barns signaler på utsatthet för våld. Det handlar även om hur staden gemensamt arbetar mot kränkningar av olika slag, rasism, homo-, bi- och transfobi. Barn påverkas även av vuxnas livsvillkor samt kan utsättas som vittnen till våld. En utsatthet för våld, hat och hot kan ske i olika sammanhang såsom i hemmet, i skolan, i bostadsområdet och genom sociala medier. Det drabbar barn i alla åldrar.

Staden kan även påverka barns trygghet genom stöd till föräldrar och andra vårdnadshavare. Det handlar bland annat om socialt och ekonomiskt stöd, stöd till sysselsättning, boende och mot missbruk. Trångboddhet kan medföra ökad risk för våldsutsatthet, sämre hälsa och sämre skolresultat. Barns förutsättningar för trygghet är beroende av vuxnas förmåga att tillgodose den samt till rätten att få vara den man är.

Utbildning

I barnkonventionens fastslås barnets rätt till utbildning. Rätten till utbildning ska förverkligas på grundval av lika möjligheter. Utbildningen syftar till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barns övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet.

I dialog lyfter barn särskilt skolan som en plats där barnkonventionen behöver synliggöras. Skolan i en vidare bemärkelse omfattar även barns möjligheter till personlig utveckling, social samvaro och trygghet. Sammantaget påverkar alla dessa faktorer barns rättigheter att tillgodogöra sig en utbildning och fullständiga betyg. Barn vill vara mer delaktiga oavsett om de handlar om själva lärandet, hur skolan arbetar med trygghetsskapande åtgärder eller insatser för utbildning i den vida bemärkelsen.

Staden arbetar med barns rätt till utbildning på flera plan från förskolan till vuxenutbildning och hur barn får sina rättigheter tillgodosedda där. Det finns dock utrymme för förbättringar gällande hur staden säkerställer att barn med olika funktionsvariationer får rätt stöd eller säkerställer att placerade barn kan gå ut med godkända betyg. Det handlar även om undervisning i eller på sitt modersmål, arbetsmiljön i skolan, likabehandlingsarbetet och arbetet mot kränkningar och mobbning. Barn som inte kommer till skolan är ett ökande problem som kräver insatser från flera verksamheter. Det förutsätter rätt stöd i skolan, men även samverkan med hemmet samt lösningar kring färdmedel och väg till skolan. Rätten till utbildning kan stärkas även genom exempelvis bostadsbolagens läxhjälp, men även i samverkan andra externa aktörer.

Fritid

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till en meningsfull fritid, kultur men även vila. Det kan handla om tillgång till aktiviteter på fritiden, hur dessa kommuniceras samt möjligheten att förflytta sig till och från dessa. Det handlar även om en likvärdig tillgång och inflytande över fritiden. Stadens stöd till föreningslivet för att möjliggöra en meningsfull fritid, såväl kunskapsmässigt som ekonomiskt, är viktigt.

Barn och unga i Göteborg har inte likvärdiga möjligheter att skapa en meningsfull fritid och alla kan inte fullt ut nyttja stadens utbud. Tillgången till aktiviteter ser bland annat olika ut beroende av kostnader, kännedom om och möjligheten att ta sig till och från aktiviteter. Till exempel vittnar paraidrottare om att det inte i första hand är anläggningen som är problemet utan möjligheten att ta sig dit. Det är även viktigt med aktiviteter i lokalområdet. Tillgängliga ytor för lek och rekreation är också en viktig fråga. Många aktiviteter och verksamheter exkluderar barn som avviker från normen eller har särskilda behov. Det kan handla om brister i den fysiska utformningen men också om avsaknad av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt. Stadsrummet och naturen är viktiga delar av fritiden som behöver uppmärksammas.

Som en del av fritiden ingår även möjligheten till feriearbete. Äldre barn vill också se universellt utformade arbetsplatser, som redan från början tar hänsyn till de olikheter som finns representerade i vårt samhälle. Det vill säga, arbetsplatser där unga kan ferierbeta oavsett förutsättningar. Möjligheten att jobba extra är en ekonomisk fråga för många ungdomar men det handlar också om ett lärande och att bli sedda av vuxenvärlden.

Barns möjligheter till delaktighet varierar stort och många unga uttrycker en önskan om att själva i högre utsträckning vara med och definiera vad en värdefull fritid består av. Vuxnas och barns prioriteringar och föreställningar kan skilja sig åt. Det kan exempelvis gälla datorspel eller att bara få vila från aktiviteter. Arenor och mötesplatser kan bli mer attraktiva om aktiviteter planerats i medskapande processer tillsammans med unga.

Hälsa

Genom barnkonventionen har Sverige åtagit sig att tillgodose varje barns rätt till sitt liv, att få överleva och att få utvecklas. Varje barn har rätt till sin psykiska hälsa, och rätt till stöd, vård och behandling för att få denna rättighet tillgodosedd. Barns hälsa är avhängig barns utsatthet inom andra livsområden. Det finns ett nära samband mellan skolresultat och barns mående, likväl som ett samband mellan barns möjligheter till fritidsaktiviteter och trygghet.

Staden verkar för barns hälsa på ett flertal sätt. Miljön i hemmet är en viktig faktor som påverkar barns och ungas hälsa under uppväxten och senare i livet. En god relation mellan barn och vårdnadshavare minskar risken för en rad olika hälsoproblem och riskbeteenden hos barnen. Staden erbjuder stöd till vårdnadshavare, såväl generella som riktade och dessa behöver utgå från vårdnadshavares och barns olika förutsättningar och behov.

Hur barn och unga mår när de är i skolan påverkar såväl skolresultat som livsstil. Det handlar om hur skolan, tillsammans med andra verksamheter och organisationer, kan främja fysisk aktivitet och förebygga psykisk hälsa hos barn och unga. Detta kan göras genom undervisningen, men även hur kommunen planerar och tillgängliggör friytor för fritid och rekreation är väsentligt för barns hälsa. Leken och utevistelsen på förskole- och skolgården gynnar förutom barns fysiska aktivitet den sociala och mentala hälsan. Väl

utformade utemiljöer i hela staden kombinerar flera hälsovinster på samma gång. Staden är både en organisatör och en möjliggörare av olika fritidsaktiviteter som påverkar hälsan. Ytterligare en fråga kring barns hälsa är hur staden tar emot, lyssnar till och agerar på de frågor som påverkar barns psykiska hälsa negativt. Det kan handla om relationer, stress i skolan, upplevelser av diskriminering eller oro för klimatet.

Stöd till barns psykiska hälsa ges inte alltid i tillräcklig utsträckning, i tid, eller utifrån deras specifika behov och förutsättningar. Placerade barn eller barn till föräldrar med missbruk eller egen psykisk ohälsa är grupper av barn vars rätt till hälsa riskerar att förbises. För exempelvis sverigefinska och romska barn och barn med olika funktionsnedsättningar kan tillgång till sitt eget språk och kommunikation vara en del av identitetsskapandet och grunden till god hälsa.